

Laadulliset tutkimusmenetelmät 1

5. LUENTO: TUTKIMUKSEN RAPORTOINTI

Yhteenvetoa tähänastisesta

- 1. luento: tutkimuksen **lähtökohdat**, tutkimussuunnitelma, tutkimusaiheen valinta
- 2. luento: tutkimuksen **tausta**: teoria, konteksti, metodit, käsitteiden määrittely, tiedonhaku
- 3. luento: tutkimuksen **aineisto**
 - Laadulliset aineistonkeruumenetelmät ja aineiston kerääminen
- 4. luento: tutkimusaineiston **analysointi**
 - Laadulliset analyysimenetelmät ja lähestymistavat
- 5. luento: tutkimuksen **raportointi**

Tutkimuksen raportointi

- Luennon rakenne:
 - Laadullisen tutkimuksen tulosten raportointi:
 - » Miten tutkimuksen tulosten raportointi tehdään?
 - Laadullisen tutkimuksen raportointi:
 - » Miten laadullinen tutkimus kirjoitetaan raportiksi?
 - Suosituksia tutkimusprojektiraportin tulosten ja raportin kirjoittamisesta

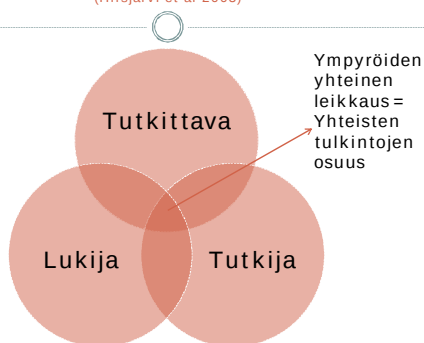
Laadullisen tutkimuksen tulosten raportointi

(Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003)

- Kun aineiston analysointi valmistuu, alkaa tulosten selittäminen ja tulkinta raportiksi
- **Tulkinta** = tutkija pohtii analyysin tuloksia ja tekee niistä omia johtopäätöksiä
- Pohdittava mm.:
 - **KIELI**: Tutkittavien käyttämä kieli ja tutkijan kieli aineiston keräämisessä ja analyysissä
 - **ANALYYSIPROSESSI**: aineiston analyysissä esiin nostettujen merkitysten (esim. teemojen) selkiyttäminen ja pohdinta

Moninkertaiset tulkinnot

(Hirsjärvi et al 2003)

Kysymysten ja raportoinnin vastaavuus

- Yksikertaisinta (varmintä) on muodostaa Tulokset – kappaleeseen väliotsakkeet asetettujen tutkimuskysymysten mukaan
 - Esim. olemme ilmoittaneet tutkimuksen pääkysymyksiksi seuraavat kaksi kysymystä:
 - » Miten oppilaiden lahjakkuus ilmenee koulun arjessa?
 - » Millaisia keinoja opettaja käyttää eriyttäessään lahjakkaiden opetusta?
4. Menetelmät
5. Tulokset
5.1 Oppilaiden lahjakkuuden ilmeneminen koulun arjessa
5.2 Opettajien käyttämät eriyttämiskeinot

Laadullisen tutkimuksen tulosten raportointi (Hirsjärvi et al 2003)

- **Synteesi** = Analyysin pohjalta kootaan pääasiat yhteen ja annetaan selkeät, olennaiset vastaukset asetettuihin tutkimuskysymyksiin
- **Johtopäätökset** = Perustana laaditut synteesit: saatujen tulosten merkitys tutkimusalueella ja laajemmin esim. yhteiskunnassa tai sen koulutus-/kasvatusjärjestelmässä

Laadullisen tutkimuksen tulosten raportointi (Hirsjärvi et al 2003)

- Tulkintojen hedelmällisyys ja osuvuus on lopulta kiinni tutkijan tieteellisestä mielikuvituksesta.
→ Yksittäisen ilmiön oivaltavasta havainnoinnista toisiaan seuraavien tutkimusvaiheiden kautta tilanteeseen, jossa on mahdollista nähdä ilmiöön liittyviä syvempiä merkityksiä.
- Fenomenologinen menetelmä, yksinkertaistaen siinä pyritään näkemään tutkittava ilmiö mahdollisimman pelkistettynä ilman etukäteisoletuksia ilmiön luonteesta.
- Fenomenologisessa menetelmässä edetään yksittäisen ilmiön oivaltavastasyvempiä merkityksiä.
→ yksittäistapaus on esimerkki yleisestä...

8

Laadullisen tutkimuksen tulosten raportointi (Hirsjärvi et al 2003)

- Aineistoon sisältyviä merkityksiä, jotka kertovat todellisuuden jäsentämisen tavoista ja mahdollisuuksista...

→ *"Tutkijan täytyy tutkimuksensa teoreettisena subjektina kohota luonnollisen asenteen yläpuolelle ja koettaa ymmärtää kohdettaan luoden siitä mielekkäitä teoreettisia tulkintoja"*

- Freud: "isänmurha" → maailmanjärjestys"
- Jung: unien tulkinta

9

Laadullisen tutkimuksen tulosten raportointi (Hirsjärvi & Hurme 2011)

• Vaihtoehtoja:

- Kronologinen järjestys esim. tiettyä ajanjaksoa kuvaavat haastattelut aikajärjestykseen kuvauksensa pohjalta (narratiivinen analyysi)
- Näkökulman supistaminen/laajentaminen: yksityiskohdista yleistykseen tai päinvastoin (aineistoläht./teoriaohjaava ja teorialähtöinen analyysi)
- Teorianmukainen jäsenitys
- Teemoittainen kuvailu (usein käytetty) (teemoittelu)
- Tietojen tiivistäminen esim. tyyppitapauksiksi tai -kertomuksiksi (Tyypittely)
- Profilointi: keskeiset kohdat kertomuksena

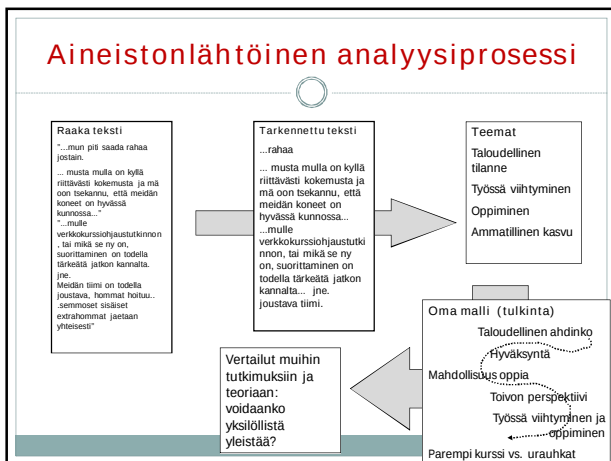
Aineistoa voidaan analysoida teorian pohjalta (deduktiivisesti) = Eccles "motiveituneen työskentely/oppimisen arvot"

		Eccles
1	... enkä mä edes kysynyt mitä mä saan palkkaa kun tulin tänne. Oikeestaan, mun piti saada jostain rahaa...	Välineellinen
2	... musta mulla on kyllä riittävästi kokemusta ja mä oon tsekannu, että meidän koneet on hyvässä kunnossa...	Kompetenssin kasvu
3	... töissä työkavereiden kanssa menee ihan hyvin, vaikka en mä niin paljon niiden kanssa seurustelekaan, teen omat hommat ja lähen pois...	Cost - benefit
4	... mulle verkkokurssiohjaustutkimon, tai mikä se ny on, suorittaminen on todella tärkeää jatkon kannalta. Mä oon just aloittamassa suunnittelua...	Välineellinen
5	... ehkä pystyn hyvin soveltamaan jotain näissä opinnoista myös työssäni... tätä kurssia omilla opinnoissa ...	Välineellinen
6	Meidän tiimi on todella joustava, hommat hoituu... semmoset sisäiset extrahommat jaetaan yhteisesti.	Sisäinen
7	Osaan mielestäni verkko-opettamisen keskeiset sisällöt, mut aina sitä voi oppii itsekin lisää	Kompetenssin kasvu
8	... ehkä ois hyvä jos näistä tunneista sais rakennettua jotain mielekästä jatkumoa, jotta näille (tunneille) kannattaa tulla...	Sisäinen
9	... kun mulla on se pätevyys, mä rupeen ehkä vähän kattelemaan laajemmin työmarkkinoita...	Välineellinen

...tai aineistopohjaisesti teemahaastattelussa nousseiden teemojen mukaisesti

		Induktiivinen jäsentely
1	... enkä mä edes kysynyt mitä mä saan palkkaa kun tulin tänne. Oikeestaan, mun piti saada jostain rahaa...	Palkka
2	... musta mulla on kyllä riittävästi kokemusta ja mä oon tsekannu, että meidän koneet on hyvässä kunnossa...	Työvälineet Kompetenssi
3	... töissä työkavereiden kanssa menee ihan hyvin, vaikka en mä niin paljon niiden kanssa seurustelekaan, teen omat hommat ja lähen pois...	Työkaverit
4	... mulle verkkokurssiohjaustutkimon, tai mikä se ny on, suorittaminen on todella tärkeää jatkon kannalta. Mä oon just aloittamassa suunnittelua...	Kouluttautuminen
5	... ehkä pystyn hyvin soveltamaan jotain näissä opinnoista myös työssäni... tätä kurssia omilla opinnoissa ...	Oppiminen
6	Meidän tiimi on todella joustava, hommat hoituu... semmoset sisäiset extrahommat jaetaan yhteisesti.	Tiimityöskentely
7	Osaan mielestäni verkko-opettamisen keskeiset sisällöt, mut aina sitä voi oppii itsekin lisää	Oppiminen
8	... ehkä ois hyvä jos näistä tunneista sais rakennettua jotain mielekästä jatkumoa, jotta näille (tunneille) kannattaa tulla...	Oppiminen
9	... kun mulla on se pätevyys, mä rupeen ehkä vähän kattelemaan laajemmin työmarkkinoita	Ammattilinen urakehitys

Aineistonlähtöinen analyysiprosessi

Tyypittely

- Aineiston ryhmittely tyypeiksi etsimällä samankaltaisuuksia → aineisto esitellään yhdistetyn tyypin (mallin) avulla.
- Vaiheet:
 - Seuraa yleensä teemoittelua
 - Yhdistetään ryhmä samankaltaisia tarinoita
 - Syntyneessä "kokoomatarinassa" esitetään tyypillinen tilanteen kulku, henkilökuvaus jne.
 - Voidaan valita myös yksi tarina "ns. tyypillinen" edustamaan koko joukkoa.
 - Voidaan kohdentaa myös juuri poikkeaviin tarinoihin

14

Laadullisen tutkimuksen tulosten raportointi (Hirsjärvi & Hurme 2011)

- Aineistositaatit tuloksia raportoitaessa: luotettavuus, elävyys
 - Vinkkejä lainausten käyttöön:
 - ✦ Viitekehys ja konteksti lainauksille, ei irrallaan
 - ✦ Lainaus tulee tulkita myös omin sanoin tekstissä
 - ✦ Tekstin ja lainausten välillä tasapaino: ei liikaa tai liian pitkiä lainauksia
 - ✦ Parhaiden lainausten käyttö
 - ✦ Lainaukset kirjakielenä (jollei murre tärkeä)
 - ✦ Lainauksen merkistön avaaminen lukijalle esim. (--).
 - ✦ KS. Esimerkkejä: Prof. Päivi Atjosen Akateemisen tutkielman raportointiopas

http://www.uef.fi/documents/11461/898474/akateemisen_tutkielman_raportointiopas.pdf/e5a5d2ee-1963-4f32-8feb-7abcf8c528

Aineistositaateista

- Laadullisessa tutkimuksessa saatuja tuloksia voidaan rikastuttaa suorilla lainauksilla aineistosta: Esim. Tutkittava (O:32) totesikin, että "Eihän sitä millään jaksais tällöisen lauman kanssa, jos ei ois saanu koulutusta ja tukke työkavereilta".
- Saaduista tuloksista tehdään johtopäätöksiä. Tuloksen perusteella näyttääkin yllättävästi siltä, että kaikilla ei ole halukkuutta kouluttautua, vaikka.... Tulos on ristiriitainen teoriataustan oletuksen kanssa, sillä esimerkiksi Tauriaisen (1989, 23) mukaan kouluttautuminen nähdään ratkaisuna...jne.
- Tavoitteena on, että päästään abstraktioiden/merkitysten tasolle pois aineistosta (esim. suorista sitaateista)

Tutkimusprojektiraportti yhteenvetona: tulosten raportointi

- Tiivis esitys mahdollisista tutkimustuloksista
- Alustavan analyysin pohjalta esiin nousseet tulokset: esim. aineistolähtöisen sisällönanalyysin pohjalta esiin nousseet pääteemat, joiden raportointi tuloksina (ylä- ja alateemat, lainaukset aineistosta)
- Koottu esitys mahdollisista tuloksista: esimerkki miten alustavan analyysin pohjalta voidaan nostaa esiin tuloksia

Pohtikaa pienryhmässä

- Miten oman tutkimusaiheen / tutkimusprojektin tulokset voisi analysoida ja raportoida?

Laadullisen tutkimuksen raportointi

(Hirsjärvi et al 2003)

- Akateemisen koulutuksen tavoitteena: **akateemisen viestintätaidon harjoittelu ja omaksuminen**
- Laadullisessa tutkimuksessa: kirjoittamisen merkittävä, uutta luova ja joustava asema:
 - Aineiston temaatittinen analysointi ja käsitteellistäminen
 - Kirjoittamista ja uudelleen kirjoittamista → tutkimuksen vakuuttavuuden saavuttaminen
 - Alasuutari 1993: dekkarin kirjoittamista: johdattelu, johtolankojen esittely ja puntarointi; laajemmat kytkennät ja teoreettiset kuviot esiin loppupuolella, kun ne on löydetty oman analyysin pohjalta → loppuratkaisu!

Laadullisen tutkimuksen raportointi

(Hirsjärvi et al 2003)

- **Tutkimuspäiväkirjan ja kenttämuistiinpanojen tärkeä merkitys:** omat ajatukset muistiin, huomiot, tulkintamahdollisuudet, kysymykset, oivallukset... → valikoiden osaksi tutkimusraporttia
- **Oppimispäiväkirja alkuna** tutkimuspäiväkirjalle: tiedosto ja/tai vihko
- Tutkimusraporttia kirjoittaessa muista: vie **päivitykset** aiempaan tekstiin, aiempien versioiden säästäminen, **turvakopiot**

Kirjallinen julkaisu: opinnäytetyö

(Hirsjärvi et al 2003)

- Kandidaatin tutkielma, pro gradu –tutkielma, lisensiaatintyö, väitöskirja
- Näkökulmana tutkimustehtävä ("silmläseina") tarkka, yksityiskohtainen kuvaus:
 - **Tutkimuksen kaikki vaiheet raportoidaan:** tutkimusaiheen, -kysymysten ja -menetelmien valinta ja niiden perusteleminen kuin myös aineiston analyysin, tulosten tulkinnan ja kuvauksen sekä päätelmien ja suositusten tarkka ja looginen esittäminen
 - Olennaisten teorioiden ja aiempien tutkimusten esittely taustassa ja tutkimusraportin läpi rinnalla kulkien, etenkin tulosten keskustelutuksessa selkeästi esiin

Kirjallinen julkaisu: opinnäytetyö

(Hirsjärvi et al 2003)

- Opinnäytetyö osoittaa **aiheen taustan ja tutkimuksen tekemisen hallinnan**: suunnittelu, toteutus ja kirjoittaminen tieteellisen tutkimuksen menettelytavooin
- **Tekijän itsenäisyys** työn tekemisessä lisääntyy opinnäytteen avulla saavutettavan tutkinnon mukaisesti (tätä myös arvioidaan: balanssi kysymysten ja itsenäisyyden välillä)
- **"Yli jäänyt" aineisto ja tulokset**: voi raportoida toisessa tutkimuksessa

Suosituksia opinnäytteisiin ja E-thesis

- OKL:n ohjeet tutkielmista ja opinnäytteistä Almassa, mistä löytyy myös kandidaatin tutkielman/pro gradu –tutkielman mallipohja:
<https://alma.helsinki.fi/doclink/166843>
- E-thesis julkaisee Helsingin yliopiston opinnäytteitä (gradut, liseniaatin tutkielmat, väitöskirjat, väitöstiivistelmät):
<http://ethesis.helsinki.fi/>

Pohdi päiväkirjaan

Millaisia seikkoja tulee ottaa huomioon laadullisen tutkimuksen tulosten raportoinnissa?
